

Варто, безперечно, звернути особливу увагу на розділ „Українська література в Бельгії“, де, крім перекладів творів українських авторів, подано і художні твори українською мовою, що з'явилися на території Бельгії — книжки українських класиків Лесі Українки, Івана Франка, Андрія Чайковського, а також Леоніда Мосендза, Уласа Самчука, письменників української діаспори, які проживали в Бельгії (Кузьми Дмитрика, Богдана Куриласа) та в інших зарубіжних країнах, — Юрія Борця (Австралія), Романа Кухаря, Володимира Радзиковича (США), Івана Стоцького (Німеччина), письменників України Василя Стуса, Зиновія Красівського, Ігоря Калинця, Степана Сапеляка та ін.

У новітній період становлення Української держави українські письменники Бельгії дістали широкі можливості друкувати свої твори в Україні. Укладачі покажчика вирішили у тому самому розділі подати публікації українських письменників Бельгії Романа Бабовала, Зореслави Коваль, які були опубліковані в Україні та інших країнах, комплексно представити їхній творчий доробок. Подано твори Романа Бабовала українською та французькою мовами, а також літературу про нього. Крім того, Р. Бабовал репрезентований у покажчику як перекладач добірок української поезії, виданих у Франції (наприклад, у газ. „La Parole ukrainienne“). Він широко сприяв популяризації української літератури у франкомовному світі (ос-

танні десятиріччя ХХ ст.), а також ознайомленню українських читачів з бельгійською літературою.

До того ж розділу входять твори Ірени Стецик, бельгійської письменниці українського походження, які стосуються української тематики і видані французькою мовою.

При складанні бібліографії опрацьовано каталоги і фонди НБ України ім. В. І. Вернадського, частково бібліотеки ЛНУ ім. І. Франка, Львівської національної наукової бібліотеки України ім. В. Стефаніка. У процесі пошуку матеріалів здійснено перегляд видань органів державної бібліографії, загальних і галузевих бібліографічних посібників, ретроспективних покажчиків, періодичних видань, пристатейної бібліографії тощо.

Презентаційним є склад Редакційної колегії бібліографічного покажчика, до якої, крім генерального директора НБ України Олексія Онищенка (голови редколегії) та інших співпрацівників бібліотеки, входять дослідник і перекладач нідерландської літератури Я. Довгополий, поет І. Калинець, перекладач В. Ткаченко та ін.

Тепер з упевненістю можна ствердити, що українська літературознавча наука та бібліографічна справа поповнилися цінним унікальним виданням, яке із зацікавленням буде сприйняте не лише в Україні, але й у Бельгійському Королівстві.

Святослав ГРАБ

Листування Юра Меженка з Ярославом Дашкевичем (1945—1969) / Упорядники Р. Дзюбан, Г. Сварник; ЛННБУ ім. В. Стефаніка. Відділ історичних колекцій. — Львів, 2009. — XXXVIII, 374 с.: іл.

Рецензована книжка, яка нещодавно вийшла з друку, належить до епістолярного жанру. У ній Р. Дзюбан та Г. Сварник опублікували листування відомого бібліографа, книгознавця, бібліотекознавця Юра Меженка (1892—1969) з видатним істориком Ярославом Дашкевичем (1926—2010). Листи Я. Дашкевича збереглися в Архіві Ю. Меженка у відділі рукописних фондів та текстології Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, а листи Ю. Меженка — у приватному архіві Я. Дашкевича. Дев'ятнадцятирічний Я. Дашкевич та 53-літній Ю. Меженко познайомилися 1945 р. і підтримували теплі дружні стосунки до смерті Ю. Меженка 1969 р. Про це свідчить, наприклад, фотографія Я. Дашкевича, яку він 15 листопада 1948 р. підписав Ю. Меженкові такими словами: „Вельмишановному Юрієві Олексійовичеві — великій, приятній Людині, яку я так неочікувано зустрів на порозі мого життя“ (С. IV), або же слова Ю. Меженка написані 18 червня 1959 р. після першої зустрічі з Я. Дашкевичем за дванадцять років розлуки: „Я був дуже радий, що наша зустріч нарешті відбулася і ще більше радію з того, що наші взаємні дружні почуття залишилися незмінно такими як були 12 років тому. А ми обоє стали дорослішими, то й почуття стали міцнішими“ (С. 143).

У збірку увійшов 291 лист за 1945—1969 рр., більшість з них — Я. Дашкевича, оскільки всі листи Ю. Меженка, за винятком одного, який зберігся у

копії, зникли після арешту Я. Дашкевича органами МДБ 10 грудня 1949 р. Листування містить лажу у 1950—1956 рр., що пов'язано із засланням Я. Дашкевича. За видовою ознакою кореспонденція поділяється на листи, поштівки та телеграми.

Листи опрацьовали працівники Відділу історичних колекцій Львівської національної наукової бібліотеки України ім. В. Стефаніка Галина Сварник та Роман Дзюбан. Видання підготовлено за сучасними археографічними вимогами, вміщує розлогу передмову Г. Сварник, у якій подано тематичну характеристику листування обох вчених, виокремлено найважливіші теми, які порушувалися кореспондентами, висвітлено їх життєвий шлях і наукову творчість упродовж середини 1940—1960-х рр. У книжці також уміщено археографічну передмову, в якій ідеться про основні засади публікації листів. Видання містить блок з 56 ілюстрацій, серед яких деякі фотографії публікуються вперше, їх оригінали зберігаються в архіві Ю. Меженка, архіві ЛННБ України, приватному архіві Я. Дашкевича, відділі рукописів ЛННБ України, відділенні „Палац мистецтв ім. Тетяни і Омеляна Антоновичів“ ЛННБ України, Національному закладі ім. Оссолінських у Вроцлаві. Біографічні відомості про осіб, які згадані у листах, подані у примірках, в яких також прокоментовано періодичні та книжкові видання, бібліографічну інформацію. Завершують книжку географічний та іменний покажчики. Високий науковий

рівень видання епістолярію Я. Дашкевича і Ю. Меженка та якісне поліграфічне оформлення створюють приємне враження.

Листи мають широку тематичну палітру. Зміст листів першого періоду (до 1949 р.) зводиться головним до проекту створення Репертуару української книги 1798—1916 рр. (складання бібліографії та робочої картотеки на основі бібліографічних джерел у Бібліотеці АН УРСР в Києві та бібліографічному відділі Львівської філії Бібліотеки АН УРСР, нарада у Києві 26—27 грудня 1945 р. у цій справі, учасником якої був Я. Дашкевич тощо). 1947 р. робота над цим проектом припинилася у зв'язку із початком нового етапу погрому української науки та літератури, пов'язаного з приходом на посаду першого секретаря ЦК КП(б)У Л. Кагановича. Другим тематичним блоком, який представлений у листуванні, є організація роботи відділу бібліографії Львівської філії Бібліотеки АН УРСР, який у 1945—1949 рр. очолював Я. Дашкевич. У листах Ярослава Романовича, писаних до 1949 р., докладно висвітлено процес висунення нових тематичних планів роботи відділу, проблеми прийняття на роботу працівників. Я. Дашкевич також описує свою роботу над „Словником українських псевдонімів”. Окремо сюжетною лінією у листуванні Я. Дашкевича до Ю. Меженка проходить справа розподілу фондів Львівської бібліотеки між бібліотекою і архівами УРСР, СРСР та Польщі.

Арешт і заслання Я. Дашкевича перервало листування з його старшим товаришем. Лише 1956 р. воно відновлюється, але теми листів зовсім інші: безробіття Я. Дашкевича, праця над „Бібліографічним покажчиком комуністичної та прогресивної преси Львова (1918—1939)”, виданням „Історія Західної України. Бібліографічний покажчик радянської літератури 1939—1957 рр.” та довідником „Прогресивна преса Західної України 1919—1939 рр.”, які так і не надруковано. Я. Дашкевич пише про рецензії, які він готує для журналу „Вітчизна”. Також обговорюється можливість спільної роботи над покажчиком до журналу І. Франка „Житє і слово”. Зрештою, згодом робота розпочалася, складено картотеку, розкрито більшу частину псевдонімів і криптонімів, якими підписувалися автори Франкового періодичного видання. Працю завершено на початку 1959 р. Однак цей систематичний покаж-

чик так і не надруковано через формальну причину — завеликий обсяг матеріалу.

У 1960-х рр. у листуванні Я. Дашкевича відверто, без підтексту проходять думки про невтішний стан української науки та літератури. Він пише про свої наукові успіхи, вихід монографії про вірменські колонії в Україні, захист кандидатської дисертації в Єревані, судовий процес у справі плагіату матеріалів „Словника українських псевдонімів” Олексієм Деєм, вимушене безробіття, судовий процес з дирекцією Інституту суспільних наук АН УРСР у справі його звільнення, а також про можливість виїзду до Вірменії, де йому пропонували значно кращі умови наукової роботи. Також у листуванні багато інформації про наукові проекти Я. Дашкевича. Наприклад, на початку 1959 р. він просить Меженка допомогти у зборі матеріалу для дослідження про українські громади Туркестану, а також пише: „Я поволі збираю матеріал про українські видання в Сибірі та Туркестані під час революції та громадянської війни [...] „Взагалі дуже цікаве питання про яке, може, вдасться що-небудь написати“ (С. 124).

Окремою темою через усе листування проходить Шевченкіана — література про Т. Шевченка, яку збирав Ю. Меженко, а Я. Дашкевич йому в цьому охоче допомагав. Майже у кожному листі Я. Дашкевич пише про Шевченкіану, перегляд і збір матеріалів, пересилання Ю. Меженкові. В одному з листів 1958 р. Я. Дашкевич зазначав: „Шевченкіану, якщо вона потраплятиме до моїх рук, обов'язково посилатиму Вам. Якщо будуть якісь desiderata в цій галузі — прошу, пишть мені, по можливості, розшукувати Вам потрібний матеріал“ (С. 113). Натомість, як дізнаємося із листування, Ю. Меженко допомагав збирати Я. Дашкевичу марки, задовольняючи його філателістичні зацікавлення, які проявилися ще в дитинстві.

Листування Я. Дашкевича та Ю. Меженка є цінним епістолярним джерелом, яке висвітлює їх протистояння радянському режимові, багато цікавих фактів до історії наукової бібліографії та бібліотечної справи в Україні 40—60-х рр. ХХ ст., а також реалії життя та праці цих інтелектуалів в умовах радянської дійсності.

Андрій ФЕЛОНЮК

Кунанець Н. Е. Наукові бібліотеки Львова (1784—1939): особливості становлення і розвитку, формування фондів та колекцій: Монографія.— Львів: Видавництво Національного університету „Львівська політехніка“, 2010.— 244 с.

Наталія Кунанець у своїй монографії вперше об'єднала розрізнені відомості про розвиток та функціонування наукових бібліотек, що діяли з кінця ХVIII ст. — до 1939 р. у Львові, як важливих соціокультурних об'єктів, які сприяли роз-

витку наукової, педагогічної думки, здійснювали інформаційне забезпечення низки наукових шкіл.

Праця складається із чотирьох розділів, які висвітлюють різні аспекти діяльності наукових бібліотек Львова. У першому розділі монографії